

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande bestämmelser rörande konsumentskydd.

Den 6 mars 1979 överlämnade landskapsstyrelsen till landstinget en framställning med förslag till landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande konsumentskydd (framst. 38/1978-79). De författningar som var i fråga är konsumentskyddslagen (FFS 38/78), förordningen om intyg över felanmälan vid konsumentköp (FFS 549/78) och förordningen om hem- och postförsäljning (FFS 639/78). Över landstingets beslut om antagande av landskapslag i anledning av framställningen inbegärde republikens president högsta domstolens yttrande. Sedan yttrandet inkommit förordnade republikens president den 29 juni 1979 att landskapslagen i fråga skulle förfalla. Motiven för beslutet sammanfattades på följande sätt:

"Enligt det ovan nämnda framgår, att 2 kap. konsumentskyddslagen har närmast anknytning till lagstiftningen mot illojal konkurrens varjämte kapitlet innehåller stadganden om rättegångsväsendet och om frihetsstraff. I lagens 3-6 kap. ingår stadganden av avtals- och köprättslig natur, medan 7 kap. innehåller stadganden om rättegångsväsendet. Enligt 11 § 2 mom. 8, 11 och 13 punkterna självstyrelselagen tillkommer lagstiftningsbehörigheten på dessa områden rikets lagstiftande organ. Landstingsbeslutet innehåller därjämte vissa stadganden, vilka underlyder landskapets lagstiftningsbehörighet, men enär landstingsbeslutet likväl huvudsakligen gäller områden, på vilka lagstiftningsbehörigheten tillkommer riket, har landstinget således överskridit sin behörighet".

De anförda motiven för beslutet är, i enlighet med den praxis som följs, identiska med de synpunkter på lagen som anfördes från högsta domstolens sida. I fråga om dem kan observeras att det i och för sig ansetts att vissa, inte närmare specificerade, angelägenheter inom den ifrågavarande lagstiftningen underliggert landskapets behörighet men att 14 § 4 mom. självstyrelselagen inte vore tillämplig därför

att huvuddelen av de genom landskapslagen recipierade bestämmelserna skall anses reglera angelägenheter i fråga om vilka lagstiftningsbehörigheten tillkommer vederbörande riksorgan. I beslutet utsägs alltså den principen att en rikslag inte kan recipieras genom landskapslag, om den övervägande delen av de recipierade (materiella) bestämmelserna är av "rikslagstiftningsnatur". Innebörden av uttrycket "enhetlighet och överskådlighet" är, menar man, den att enbart bestämmelser av kompletterande natur kan recipieras med stöd av 14 § 4 mom. självstyrelselagen.

I högsta domstolens yttrande och republikens presidents beslut konstateras att konsumentskyddslagen även reglerar angelägenheter där lagstiftningsbehörigheten tillkommer landstinget. Bedömningen av omfattningen av landstingets lagstiftningsbehörighet försvåras dock därav att varken högsta domstolen eller republikens president lämnat några upplysningar beträffande i vilka avseenden de anser att landstinget har behörighet att lagstifta. Emellertid står det dock klart att de delar av konsumentskyddslagen som har en rent näringsrättslig och tillika mer utpräglad offentligrättslig karaktär inte kan vara gällande i landskapet annat än i begränsad utsträckning. Att så är fallet följer av den huvudregel beträffande behörigheten i fråga om näringsrätten som uttalas i 13 § 1 mom. 9 punkten självstyrelselagen.

På grund av det sagda är det tydligt att särskilt reglerna i 2 kap. konsumentskyddslagen beträffande s.k. marknadsföring inte generellt kan vara tillämpliga i landskapet. Marknadsföringen utgör nämligen ett led i näringsutövningen. Och eftersom regleringen är av offentligrättslig karaktär kan den inte hänföras till avtals- eller köprättens område.

I högsta domstolens yttrande och republikens presidents beslut utsägs att bestämmelserna i 2 kap. konsumentskyddslagen "har närmast anknytning till lagstiftningen mot illojal konkurrens". Härvid är dock att observera dels det förhållandet att rikets behörighet i fråga om s.k. illojal konkurrens (11 § 2 mom. 8 punkten) utgör ett (av flera) undantag från den huvudregel enligt vilken behörigheten i fråga om näringsrättslig lagstiftning ankommer på landskapet, vilket är av betydelse med hänsyn till att undantag, enligt hävdvunna lagtolkningsmetoder, skall tolkas strikt och utan möjlighet till

till s.k. analogislut samt dels även det förhållandet att begreppet "illoyal konkurrens" används för att beteckna affärsmetoder som med hänsyn till andra näringsidkare inte kan anses godtagbara, alltså i relationen näringsidkare - näringsidkare, medan den grundläggande avsikten med konsumentskyddslagen torde ha varit att inför regler med giltighet i relationen näringsidkare - konsument. För övrigt har det alltsedan början av 1930-talet funnits särskild lagstiftning mot illoyal konkurrens (lagen mot illoyal konkurrens, FFS 34/30; lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, FFS 1061/78).

Av det sagda följer som synes att landskapsstyrelsen har den uppfattningen att bestämmelserna i 2 kap. konsumentskyddslagen främst är avsedda att utgöra ett skydd för konsumenterna. Men även om ifrågavarande bestämmelsers huvudsyfte är att trygga konsumenternas intressen kan de givetvis, på samma sätt som näringsrättslig reglering i allmänhet, indirekt ha verkningar även vad gäller konkurrensförhållandena näringsidkare emellan. Att på grund härav reducera betydelsen av de bestämmelser i självstyrelselagen som ger landstinget rätt att lagstifta i näringsrättsliga frågor kan dock enligt landskapsstyrelsens mening inte vara en riktig lagtillämpning, särskilt som det vid stiftandet av den ursprungliga självstyrelselagen uttryckligen förutsattes att en mot landskapet välvillig tolkning av lagen skulle eftersträvas.

På grund av det som anförts ovan gör landskapsstyrelsen den bedömningen att högsta domstolen och republikens dåvarande president när de uttalade att det ifrågavarande landstingsbeslutet även reglerar angelägenheter som underliggjer landskapets lagstiftningsbehörighet rimligen måste ha avsett de bestämmelser av näringsrättslig natur i 2 kap. konsumentskyddslagen vilka inte kan anses ha någon direkt anknytning till rättsområdet "illoyal konkurrens". Eftersom landskapsstyrelsen anser att även näringsidkarna i landskapet också vad gäller andra än i 11 § 2 mom. självstyrelselagen avsedda näringar, med tanke på konsumenternas intresse, bör vara skyldiga att följa vissa regler i marknadsföringen av sina varor och tjänster är det enligt landskapsstyrelsens uppfattning ändamålsenligt att genom en blankettlag anta bestämmelserna i 2 kap. konsumentskyddslagen. Samtidigt bör även antas bestämmelserna i 1 kap. vilka bestämmelser inte har någon självständig innebörd utan närmast innehåller definitioner som är nödvändiga för förståelsen av texten i

de övriga kapitlen.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande bestämmelser rörande konsumentskydd.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

För tryggande av konsumenternas ställning skall, till den del inte annat följer av denna lag, bestämmelserna i 1 och 2 kap. konsumentskyddslagen den 20 januari 1978 (FFS 38/78) äga tillämpning i landskapet Åland.

De i 1 mom. angivna lagbestämmelserna tillämpas i landskapet sådana de lyder då denna lag träder i kraft. Sker därefter ändring i någon av dem skall de ändrade bestämmelserna, om inte annat följer av bestämmelserna i denna lag, gälla i landskapet från tidpunkten för deras ikraftträdande i riket. Upphävs någon av bestämmelserna, skall dess giltighet i landskapet upphöra samtidigt som i riket.

Denna lag äger inte tillämpning i fråga om sådan näringsutövning som på grund av bestämmelserna i 11 § 2 mom. självstyrelselagen för Åland regleras genom rikslagstiftning.

2 §.

De uppgifter som enligt de i 1 § 1 mom. angivna lagbestämmelserna ankommer på statsorgan skall i landskapet handhas av landskapsstyrelsen, till den del dessa uppgifter enligt 19 § självstyrelselagen för Åland ankommer på landskapet.

3 §.

Närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

Mariehamn den 29 september 1983.

L a n t r å d

Folke Woivalin

Lagberedningschef

Christer Jansson.